

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

195. Aliqua curiosa circa Ritus in ordine ad celebrationem Missæ
obseruantur. Primò an Sacerdos, dum lauat manus, debeat recitare totum
Psalmum cum Gloria Patri, in cornu Epistolæ? Secundò notatur, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Et an in Collectis Missæ nullus Sacerdos possit aliquid addere sub pena peccati mortalis, præter Orationem solitam pro Rege, & eius prole, & exercitu? Ex p. 2. tract. 34. Resol. 40.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè ex declaratione Cardinalium, quæ sic asserit: Cum Cæsar Episcopus Nouariensis in Hispaniis Nuntius Apostolicus esset, fuit coram eo dubitatum, an Religiosi peccarent mortaliter in Canone Missæ, dicendo commemorationem pro Episcopo loci, in cuius locum ponebant Superiorem Ordinis; consulta ab ipso Nuntio sancta Sede Apostolica respondit eos mortaliter peccare, cum sit ad vnguem Missale observandum, nec in Collectis Missæ posse aliquid addi sub eadem pena præter Orationem solitam pro Rege, & eius prole, & exercitu.

Sup. hoc supra lege doctrinam Ref. 187. & eius primæ annotation. & etiam secundæ.

2. Hanc declarationem inuenies apud Rodriguez in sum. tom. 4. cap. 51. n. 13. vbi tamen addit, [que non cõdenaria à peccato mortali, lo que no teniendo noticia desta declaracion, ni sabiendo ser autentica añadir algo en la collecta.] Post hæc scripta, inueni hanc declarationem Cardinalium adducere etiam Villalob. in sum. p. 1. tract. 8. diffie. 3. n. 3. Portel. in dub. Regul. ver. Missæ, n. 14.

RESOL. CXC.V.

Aliqua curiosa circa Ritu in ordine ad celebrationem Missæ observantur.

Primo, an Sacerdos dum lauat manus debeat recitare totum Psalmum cum Gloria Patri in cornu Epistolæ?

Secundo notatur, quod Generalis & Provincialis Regularium, dum Missam cantant, possint sedere ad partem Euangelij, sicut facit Episcopus, præcisè loquendo de sessione: quia Prelati, Abbates, Regulares in eodem loco sedent, ceteri verò celebrantes sedere debent ad cornu Epistolæ.

Tertiò obiter aduertitur Sacerdotem sine stola, & cotta transferendo Pyxidem, in qua custoditur Eucharistia Sacramentum ad aliud Altare, non peccare mortaliter, sed solum venialiter, etiamsi hoc faciat coram aliquibus videntibus.

Ex quo inferitur, quod laicus etiamsi in peccato mortali existens, hoc Sacramentum tangens, vel in casu necessitatis deferens illud ad infirmum, non peccat mortaliter.

Quarto etiam obiter queritur, quis sit modus communicandi, & pro modo, & in exemplum adducuntur aliqui casus.

Tandem interrogatur, an Orationes septem Psalmorum Pœnitentialium à Sacerdote in fine Litaniarum dicenda sint genu flexo, an stante?

Idem est, quando in choro recitantur Litanie in diebus Rogationum, quod à stantibus recitanda sunt Orationes. Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. Ref. 34.

§. 1. **D**ifficultas est, an Sacerdos, dum lauat manus debeat recitare totum Psalmum cum Gloria Patri in cornu Epistolæ. Gauantus putat verbum Gloria Patri dici posse cum reditur in medio Altaris, & caput inclinatur; sed hoc non placet Patri Bordonio in consil. Regul. tom. 2. resol. 64. n. 9. quia si ad Gloria Patri, inclinatur caput, sine dubio persistere debet vsque ad illius finem in cornu Epistolæ, & post redire ad medium Altaris; aliter actum inclinationis capitis præstare non potest, quia capitis humilitatio fit sine motu locali personæ. Confirmatur, quia Gloria Patri est pars Psalmi; ergo in cornu Epistolæ dicendus sicut dicitur Psalmus; totius enim, & par-

tis idem ius est, leg. que de tota 75. ff. de rei vendic. cap. Pastoralis 28. §. Item cum totum, ff. de off. deleg. Hæc P. Bordonus, cui ego adhæreo, itante auctoritate vtriusque magni Petri Ruiz in ordine celebrandi Missæ p. 3. q. 6. vbi sic ait: Tum iunctis ante pectus manibus facta ibi inclinatione accedit ad cornu Epistolæ, vbi stans ministro aquam fundente lauat manus, id est extremitates digitorum pollicis, & indicis ambarum manuum, dicens totum Psalmum, cum Gloria Patri, Laudo inter innocentes manus meas, &c. quo finito Celebrans lotis manibus eas tergit, & illis ante pectus iunctis reuertitur ante medium Altaris, vbi stans, &c. Ita ille; qui, vt vides, vult vt totum Psalmum Laudabo, cum Gloria, recitent in cornu Epistolæ.

2. Notat idem Bordonus, n. 17. quod Generalis, & Provincialis, dum Missam cantant, possunt sedere ad partem Euangelij, sicut facit Episcopus, loquendo præcisè de sessione, ratione loci: quia honorandi sunt, cum non solum comparentur cum Episcopis sed etiam cum Patriarchis, & Primaribus, Rodrig. tom. 1. q. 12. art. 5. & quia Principes sunt in suis Religionibus, ex eodem Rodrig. q. 68. art. 3. Compend. resol. 90. n. 33. & quia Prelati Abbates Regulares in eodem loco sedent, Ceremon. Canon. Regul. S. Sabinae. 17. Deinde Gauantus p. 1. tit. 17. n. 6. dicit Celebrantem idem sedere ad latum Epistolæ, vt cedatur locus Euangelij Episcopo sedenti, si adit; Sed Episcopi non solent sedere in Ecclesiis Regularibus: ergo talis locus est proprius Generalis, & Provincialis.

3. Notat etiam n. 20. Sacerdotem sine Cotta, & Stola transferendo Pixidem in qua custoditur Eucharistia Sacramentum ad aliud Altare, non peccare mortaliter, sed solum venialiter, etiamsi hoc faciat coram aliquibus videntibus; quia non consistit per hoc Sacramentum, neque ad id minus deferendi præcisè requiritur deputatio; ex quo laicus etiam in peccato mortali existens illud tangens, vel etiam in vltima necessitate deferens ad infirmum non peccat mortaliter ex Paludano in 4. dist. 5. q. 2. concl. 3. & ex Suarez in p. 3. tom. 3. disp. 72. sect. 4. ergo à fortiori Sacerdos illud præcisè deferens in Tabernaculo, neque tam proinde tangens immediatè, non peccat mortaliter. Confirmatur in sententia eorum, quia asserunt Mortaliter stantem illud in peccato mortali, non peccare mortaliter, ergo à fortiori neque qui illud tangit mortaliter, nihilominus coadiuuant etiam in ordine præcisè ad decentiam Sacrorum indumentorum, quorum ommissio in eo casu non infert tantam irreuerentiam, quantum inducit peccatum mortale in ministro, vel alio tangente Sacratissimum Christi Corpus. Ita Bordonus.

4. Quæro hic, quid sit modus communicandi? Possuimus de offic. Curati cap. 8. n. 5. sic ait: Communicatio non bene datur cum sola Pyxide, quia semper fragmenta cadunt, quæ si non excipiantur à Patre retenta inter indicem, & medium digitorum sinistræ manus, cadunt insensibiliter in terram, etiamsi particulas diligenter à minutissimis fragmentis purgaueris ante Consecrationem. Applica Patenam, & experientia veritatem docebit: saltem in magnis communicationibus. Sed hoc est contra consuetudinem, & contra Rubricam Missalis, tit. 10. num. 6. vbi habentur hæc verba: *Manu sinistra Pyxidem, seu Patenam cum Sacramento. Ergo stat in potestate Sacerdotis vel Pyxide, vel Patena. Quod patet ex illa particula, seu, nam propria vis huius dictionis est, vt distinetur, seu alternatiuè accipiat, vt patet ex l. 1. §. sublatum, ff. ad Trebell. leg. si quis ita legauerit, ff. de auro, & argento legato, leg. generalis, & docet Menochius conf. 738. num. 1. & 8. Alexander conf. 79. num. 5. vol. 5.* Nota

Natta *conf. 650. num. 6.* Gemianus, *conf. 28. n. 11.* & alij quos citat Cenedas, *frugul. 15. n. 1.* Addit Posseninus, supra, quod tutum non est Pyxidem esse valde repletam propter periculum, ne particulae in eis trahendis cadant: Addit etiam, quod nec etiam securū est communicare particulis positis super Patenam, quia potest fieri, ut illas tantum appropinques communicando, ut communicandus sola respiratione possit particulas de Patena deicere. Sed absolute, ex P. Trimarcho, non placet Francisco Nigro *in ordin. celebr. Missam, part. 7. Regul. 7. n. 7.* Siquidem Patena vsus inter communicandum conceditur ab Ecclesia, ut patet ex citata Rubrica: Placet vero Trimarchi, si sermo sit in aliquo casu, si Sacerdos ponat plures & plures particulas, siquidem propter multitudinem particularum periculum est, quod respiratione personae communicandae, particulae de Patena deici possint: addit, & bene Posseninus, bonum non esse, quod celebrans, dum communicat particulas digitis teneat in maiori parte illius, quia cum celebrans communicabit, oportebit tangere os personae communicandae, & consequenter celebrans vix evadet, quin digitos madescat; ex quo deinde non paruum incommodum sentiet, caetera particulae habendo digitis, & aegre se excellentes, vnde si teneatur in minori parte illius tota Sacramenti administratio evadet munda. Addit etiam, & bene, quod celebrans cavere debeat inter communicandum, ne porrecta particula digitos tergat dentibus, vel ori communicatae personae; nam scrupulus est, indecentia, & in multis communicandis aliquid mali habere viderit. Haec omnia Nigro, ubi supra, quae adnotare voluit, quia quotidiana.

5. Sed si aliquis curiosus hic quaerat, an Orationes septem Psalmorum Penitentialium a Sacerdote in fine Litaniarum dicenda sint genu flexo, an stante? Idem & quando in Choro recitantur Litaniae in diebus Rogationum. Stantes esse recitandas, docet nosse Castaldus *in suo Caeremon. edition. sub anno 1613. lib. 2. cap. 18. num. 30.* & Gauantus *ad finem Breviarij, sect. 10. cap. 1.* Sed negatiuam sententiam tenet Bordonus *in Consil. Regul. tom. 2. ve. fol. 64. num. 3.* Tum quia initium, & medium recitatum fuit ab omnibus genu flexis, ergo & reliquum, cum finis, & mediorum sit eadem ratio, *leg. Oratio, ff. de sponsi. Constat autem de genuflexione principij, & mediorum, ergo ex illorum qualitate inferitur conditio finis.* Tum quia stare denotat Resurrectionem Christi, quem Sacerdos repraesentare non potest in recitatione Psalmorum Penitentialium, cum simul oret cum aliis pro remissione peccatorum, tam propriorum, quam aliorum cum ipso in Choro psallentium. Nec obstat, quod in aliis Officiis Hebdomadarij stet, ex Rubrica 34. num. 4. quia est pro Officio ordinatio; quia in illis designat Christum stantem in sua Resurrectione: in his autem quaeritur a peccatis resurrectio: ergo genuflexione, quae penitentiam indicat quaerenda. Ita Bordonus.

6. Sed ego non recedo ab opinione Patris Castaldi, & Gauanti, & ita in praxi obseruatur non solum in nostra Religione, sed etiam communiter. Et ad argumentum Patris Bordoni obstat Rubrica Breviarij, tit. 24. §. 4. ubi sic habetur, In Feriali aduentus, Quadagesimae, & quatuor Temporum dicuntur preces feriales, etiam ad Vesperas, si non sequatur festum: ad Completorium dicuntur consuetae de Dominica, sed flexis genibus. Dicuntur autem preces flexis genibus ab Hebdomadario vsque ad versum Dominum vobiscum. Ita ibi. Ex quibus verbis apparet non esse admittendum id quod docet Pater Bordonus, quod quando initium & medium recita-

tum fuit flexis genibus, ergo & reliquum: nam hoc esse falsum patet ex dicta Rubrica.

RESOL. CXCVI.

Duo casus curiosi circa materiam Eucharistiae.
 Primus, an succus elicitus ex visis passis sit in Sacramento Eucharistiae materia consecrabilis, in quo fama est consecrare Aegyptios?
 Secundus, an Hostia rubea, quibus litera aliquando ob-signantur, sint materia Sacramenti Eucharistiae?
 Et an panis ex lacte, vel aqua artificiali rosacea, oleo, butyro, ouis, saccharo, vel aliquo alio liquore predominantante sufficiat ad consecrationem?
 Et cursum docetur vinum nimis decoctum non esse materiam consecrabilem. Ex part. 7. tr. 12. & Misc. 31. Refol. 8. alias 6.

§. 1. **Q**uero primo, an succus elicitus ex visis passis, sit in Sacramento Eucharistiae materia consecrabilis. Hunc casum apud neminem inuenio, nisi nouissimè apud Franciscum de Amico *in cursu Theolog. tom. 7. disp. 16. sect. 3. n. 34.* ubi affirmatiuè respondet, sic enim ait: Deducitur quintò, posse consecrari in succo expresso ex visis passis, in quo fama est consecrare Aegyptios: quia talis succus est vinū, eoque perfectius, quo absque aqueo humore perpurgatius. Nec obstat, quod vna ex quibus exprimitur, sine passis: nam hoc non variat succum intra folliculos contentum: secus si ob nimiam siccitatem opus esset ad exprimendum humorem, nimia copia aquae, quia tunc amitteret rationem communis & vitalis vini. Ita Amicus. Sed aliquis posset dicere quod vna passa ratione siccitatis nimis consolidatur, & ideo eius succus nimis incrassatus, & densus videtur habere magis rationem cibi quàm potus; vnde Bonacina *de sacram. disp. 4. q. 2. punct. 2. n. 3.* docet, vinum nimis decoctum non esse materiam consecrabilem, quia mutat speciem, nec est propriè vinum. Verum ego audiui à viris fide dignis, quod ex visis passis optimum elicitur vinum, licet apponantur vnae passae intra aquam, nisi esset aqua in maxima quantitate, & tunc quantitatem aquae non obstat dicendū erit, si succus elicitus inebriaret, nam tunc vinum esset, & nihil quantitas aquae apposta officeret.

2. **Q**uero secundò, an hostia rubea, quibus litera aliquando ob-signantur, sint materia Sacramenti Eucharistiae. Hunc etiam casum apud neminem inueni, solum ad ipsam negatiuè respondet Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo, qui sic asserit *de Sacram. Euch. disp. 4. sect. 1. n. 4.* Sequitur panem debere esse ex farina triticea, & aqua naturali coagmentatum; alioquin si fiat ex aqua rosacea, lacte, oleo, vel alio liquore predominantante, non sufficere, quia non est panis vitalis, & multò minus, si misceatur butyro, ouis, saccharo, & similibus. Haec est partim contra Caietanum, quem sequuntur aliqui recentiores dicentes panem ex lacte, vel aqua artificiali esse veram materiam: quia aqua solum requiritur ad vniendas partes farinae. Caeterum mihi videtur ad minus illa esse materia valde dubia. Vnde etiam inferitur, quid dicendum sit ad dubium nuper exortum de quodam Sacerdote, qui ad occultandum finem sacrilegum, voluit consecrare hostiam quamdam ex illis quibus solemus literas sigillare, admixtam scilicet cum cinnabrio, ut fieri solet; quae quidem ad minus est materia dubia, & meo iudicio inualida, quia per illam mixtionem alteratur notabiliter, & extrahitur à pane vitali. Ita ille.

3. Sed color rubeus, quia est res accidentalis, videtur

Sup hoc inf. in Ref. 100. §. vii.

Sup. hoc rino decocto cursum, & recitatuè in Ref. sequent. Quoad sectidum. in fine.

Sup hac aqua rosacea in Ref. seq. in principio, à lin. 5. & infra in Refol. 207. à §. Quero secundo.